

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzszerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fill. Több-szöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 4 kor., minden további szó 4 fill.

Egy pisztoly-durranás.

Évekkel ezelőtt egyik európai világ-városban, Renznek nagyhirű cirkuszában egy káprázatos némajátékot adtak, a Hamupipókéét. — A darabban előfordul egy sunyi, alamuszi, mindenkitől megvetett leány, kit mostohája üt, ver, lompos condra ruhában járat mindenkor; de a leány természetes szépsége utat tör a csúf ruhán keresztül is, úgy hogy a gonosz mostoha kiteszítja a szobából s csak a konyhában van mindenkor helye Ronda ruhájában is úgy fejlődik a leány, hogy méltán lehet tartani attól, hogy elhomályosítja mostoha testvéreit. A gonosz mostoha irigy dühében, mikor már kimerítette a kínzás minden nemét, végül rábirja a gyenge apát, hogy ölje meg a leányt.

Az apa fog egy pisztolyt, reásüti a lompos rongyokba burkolt leányára s ime! — a pisztolylövés okozta rázkódás alatt a rongyos lepel lehull a leányról s ő egy pillanat alatt selyembe, csipkébe öltözve, gyémántos diadémával diszitve jelenik meg mint káprázatos, legújabb divatú mezbe öltözött tüneményes szépség, kinek kegyéért esengnek főurak, hercegek, sőt maga a királyfi is lábaihoz borul.

Ilyen varázshatású pisztoly-lövés dur-

rant el a mult héten a cinkotai erdőben is, mely Nyitravármegye alispánjából, ebből az ütött, vert Hamupipókééből egy másodperc alatt gavallér embert csinált, akivel ismét barátkozni lehet, aki melegen szorongathatja azt a kezét, mely még a tegnapi rávetett piszoktól sáros, aki keblére ölelheti azt a sárkányt, melynek undok szája még füstölög a tegnapi reá fújt tűztől.

Hej, nem oda Buda atyafiak! Lássuk csak mit irt az „Ellenőr“ még nov. 11-én? Ezeket írta:

„A kit az Isten megakar verni, annak előbb elveszi az eszét.“ A példabeszédnek ezen szavait látjuk mostanában Markhot Gyulán beteljesedni.

Ez az ember, a kinek száz oka volna arra, hogy összehúzza magát és örüljön annak, hogy el: *a kit, ha alispán nem volna, határtalan tudatlansága és lustasága miatt még segédjegyzőnek sem lehetne alkalmazni.* (És alább:)

„Csak egy olyan óriási tudatlanság, a milyen az övé, ugorhatott bele ebbe a nyilvános rágalmazásba.“

Lesz alkalmunk ismételen egy kis anthológiát összegyűjteni az „Ellenőr“ hason virágjaiból, most csak azt kérdezzük a megbékült liberálisoktól, vajjon igaz-e, hogy Markhot örülhetne-e, hogy él? Igaz-e, hogy „ha alispán nem volna, határtalan tudatlansága és lustasága miatt még segédjegyzőnek sem lehetne alkalmazni“?

Mert ha igaz, amint önök állították, akkor egy pisztoly-lövessel határtalanul tudatlanból tudóst, határtalanul lustából alkalmas, rátermett tisztviselőt varázsolni nem lehet.

Ez sikerül Alcidor bűvészeknek a Hamupipókében, de nem sikerül a mai reális korban, mely nem enged meg ugrást a természetben.

Tény, hogy ti ezeket irtátok. Vagy igaz tehát állítástok, vagy nem igaz.

Ha igaz, bizonyítsátok be; ha pedig nem igaz, akkor vonjátok vissza oly terjedelemben és oly alakban, amily alakban és terjedelemben szórtátok a mocskot a vármegye első tisztviselőjére. Mert azok a segédjegyzők, akiket ismereteik és munkaképességök miatt fölébe emeltek az alispánnak, nem fogják megérteni, hogyan kerülnek ők most minden ok nélkül alulra?

Ti azt irtátok ugyancsak az „E—r“ nov. 11. számában, hogy Markhot mikor alispán lett „azt hiszi, hogy ész is kapott hozzá; *azt hiszi, hogy főbírói és főjegyzői korlátoltsága egyszerre lángésszé változott.*“

Az „Ellenőr“ ezen cikkének felirata: *A Nemezis.* Hát valljuk meg, hogy ritkán ért utól valakit a Nemezis sújtó buzogánya oly hamar, mint a szabadelvű dissidenseket,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Az álnok szivek.

Írta: **Mittuch József.**

Nehéz, sötét felhők kóvályogtak az égen, csak egy-két napsugár törhetett át a lombán szálló foszlányok közül.

Az éjjeli dér fagyos lehellete megcsipte a sárguló lombot, zizegve-zörögve hullott a fakó levél, az őszi szél végig suhant az avaron, megvárta a szikkadó kórót s leszedegette a legutolsó fonyadt levelet is.

A komor őszi ránehezedett a sikra, bércere egyaránt, sűrű köd ereszkedett a haldokló tájra.

Bella szívébe is markolt az őszi hangulat, azt hitte a szellőnek hűs legyintése, megdermeszti fölpezsdült, forró véret, ott járt, bolyongott a park tekervénys utain, lelke meg visszasírta a boldog mult időket, midőn még az ő szívében is nyílt a virághimes kikelet, melyet oly kegyetlenül megtépázott az álnok, hűtlen férjszív.

Ködös, komor őszi lopódzott ifjú lelkebe, jó kedve messze szállt a vándormadárral, irigyelte a fonyadt, elfakult lombot, mely az átelt

verőfényes nyár után oly nyugodtan elpusztul, megsemmisül.

A fájó gondolatoktól gyötörve önkéntelenül belépett a házba, hogy édes öreg anyja szeretetteljes, mézédés szavaiban enyhét, balzsamot keressen sebhedt, vérző szívére.

Vérzett vérkönyveket sirt ártatlan fiatal szíve, melyet tapasztalatlanságában nemes, föllobbant igaz érzelmeivel fölálodott egy hitvány férfinak, ki hűtlenségével darabokra tépte, szétmarcangolta azt, hogy vergődésén, sorvasztó fájdalom kacagjon s gyönyörködjék egy lelki világ halomra dőlt romjain.

Kitépni szeretné szívéből a föl-föl bukó keserű emlékeket, magába fojtani lelkének zokogását, szórakozást, enyhét keresett a világ duhaj zürzavarában — de hiába... fakó árnyként követte az álnok férfi képe, mely kárörvendve vigyorgott feléje a világ minden zugából. Kínozta nappal, gyötörte éjjel, mint a szíváttra az ideges lelkű halandót.

A hulló lomb, a parknak pirosas-sárga fonyadt levél szőnyege, a bubos pacsirtának egyhangú szava még komorabbá tették gondolatait, nincs a szív sebére gyógyír széles e világon — a pusztulás, a lassu haldoklás váltja meg azt a földi kinoktól.

Könnyű léptekkel végig surrant az oszlopos tornácán s benyitott öreg anyja csöndes felszékbe, a kerti kis szobába. Az alkony szürke világa alig tudott már átszűrődni az ablak nehéz függönyén, csak a kandalló pattogó üszke hébe-korba tűzsávokat rajzolt a puha zsöllyére, melyben a nagymama mély gondolatokba merülve pihent.

— Régen nézlek, édes gyermekem, céltalan bolyongásod a kert kavicsos útjain elárulja nyugtalan kedélyedet. Jőjj ide mellém, huzd közelébb a számolyt, nyugtasd le árva, boldogtalan fejedet ide az ölembe s hallgasd meg a mesét, mely talán megjuházza fölzaklatott lelkedet. Látod, hó borítja fejemet, életemnek fele régen elközelgett, megtapasztaltam sokszor az élet örömét, bánatát, hadd mondjam el neked is a verőfényes, ifjú szív borongó, őszi meséjét, mely okulásodra lesz...

— Óh, meséljen drága nagymamám, minden szava balzsamot csöpögtet megtört szívemre, Tudom, látta az élet viharjait, a zúgó fergeteket... óh meséljen van-e, volt-e vérzőbb szív, lehetett-e boldogtalanabb teremés, mint én vagyok?...

Melleje ült az alacsony szármolyra, ajkaihoz vont a nagymama reszkető kezét s a forró esők árjába belevegyült még forróbb könnyeinek előtört özöne.

— Régen, nagyon régen volt. Azok az út

mert ha csakugyan Markhot főbírói és főjegyzői (t. i. főbíró és főjegyző volt azelőtt.) korlátoltsága nem változott egyszerre lángészszé, midőn alispánna lett: most azt hiszitek, hogy egyszerre lángész lett egyszerűen azért, mert dr. Janits rá-sütötte a pisztolyát?

Non datur saltus in natura.

Ti megrágalmaztatok a vármegye első tisztviselőjét az egész ország előtt, még a fővárosi sajtóban is: nektek vezekelnetek kell oly mérvben, mint a meggyalázás volt. Vesszöt fogunk futtatni veletek a vármegyei házában. Egy tisztességes hivatalnokból undok torzképet csinálnak és mikor Széll Kálmán közibök suhint, akkor meghunyászkodnak és mintha semmi sem történt volna, azt mondják: szent a béke. Hódolnak az előtt, kit még csak tegnap leköptek nyilvánosan. Ez a Bánffy-féle liberalizmus Nyitravármegyében!

Mi Markhot úrnak politikai ellenfelei voltunk és vagyunk mostanáig is. Végig csináltuk vele a Bánffy-választást 1896-ban, s véletlenül magán a választás napján egész nap az oldalán voltunk Vág-Vecsen, a hol ő mint elnök működött. S így tehát élénk emlékezetünkben vannak politikailag viselt dolgai; e téren nemcsak elismerést nem érdemel, de a Tarnóczy-korszak igazi díszpéldányát lehet benne tisztelni. De mi különbséget tettünk a politikus és tisztviselő között. Rendet hozott be a vármegyei házára, munkásságra szorította a tisztviselőket. A jegyzők anyagi sáfarkodását szemmel tartja, s a mellett sem hízlegésekkel, sem pénzzel nem lehet hozzáférni, nem csoda, ha a néppárt éppen az elősorolt tulajdonságai miatt, dacára ultraliberális voltának, ragaszkodott hozzá. Mert e tulajdonságokat egyik kandidatusban sem bírta feltalálni, s mert a maga kebeléből ez ideig sikeresen alispánt nem jelölhetett.

Emiatt fogták rá, hogy „paktumot kötött a néppárttal és elárulta a liberális

pártot“. Mi most követeljük, hogy bizonyítsátok be.

Mi nem vagyunk a kibékülés elleneségei. A kibékülés keresztény jellegű lépés, de azt saját hibáinak bevallása és bocsánatkérésnek kell megelőznie, és pedig olyan formában, amilyenben a sérelem megtörtént. Mi nem törődünk azzal, ha Markhot személyesen megelégszik azzal, hogy ellenségei bevonják a vitorlákat, de nem törődünk azzal sem, ha a nyitrai szabadelvűpárt megelégszik a dolgok amilyen-olyan megoldásával.

Markhot az egész vármegye alispánja, tehát a néppárté is. És ez tudni akarja a liberális dissidensektől — mert a saját meggyőződése téves is lehet — vajjon első tisztviselője igazán tudatlan, lusta, renyhe és kegyetlen: vagy pedig a reá szórt titulusok csak pusztá rágalom voltak.

Kaas Ivor báró jelöltsége. Országos fontossága van annak a derék tettek, melyre magát a püchó-illavai választókerület néppártja elhatározta, midőn a magyar publicisták fejedelmének, a fényes tollú Kaas Ivor bárónak ajánlotta fel a képviselő-jelöltséget.

Büszkék vagyunk reá, hogy Kaas Ivort a magunkénak vallhatjuk és örülünk, hogy most a nyitrai egyházmegye területén lép fel, mert így az az érzelmi kápos, a tisztelet és nagybecsülésnek az az érzése, mely minket a jelölthöz politikai elvei, intakt jelleme, és a keresztény elvek szolgálatában szerzett érdemei révén fűz, csak megszilárdul az által, hogy lobogójának diadalaért olyan férfiak küzdenek, a kik hozzánk kétszeres közelségben allanak. Örülünk kell, hogy most hozzánk testvéri viszonyban álló elvbarátaink szálltak síkra Kaas Ivor megválasztásáért. Meltöbb embert keresve is nehezen lehetett volna találni a néppárti zászló lobogtatására, és ha győz e jelvény, azt nálánál méltóbbnak nem adhatnák át a püchó-illavai kerület választópolgárai.

Trencsénmegye még nem adott pártunknak képviselőt, de azért e vármegye néppártjának is tündöklő érdemei vannak azon küzdelmek sorában, melyeket a hazának jobbjai a keresztény restauráció nagy eszméjéért megvíváltak. Az 1896-iki választások alatt a trencsénmegyei néppárt négy választókerületben lengette a biztos siker remé-

nyével zászlaját. A legdurvább erőszak és jogtiprás összes brutalitásaira, a szavazatsikkasztás legármányosabb cselofágásaira volt szüksége a liberális párturalomnak, hogy a néppárt megbonthatatlan, erős táborát legyőzze.

A mult választások alatt is trencsénmegyei elvbarátaink hatalmas tevékenységet fejtettek ki, úgy hogy két kerületben, s ezek egyike volt éppen a püchó-illavai, a liberálisok csak csekély többséggel győztek. Győzelmüket akkor is nagyfokú presszióval erőszakolták ki, melylyel szemben a mieink kellő erélyvel nem léphettek fel az egész védelmi vonalon, mert nem rendelkeztek elegendő őrszettel, s a szervező és összetartó erők olyan nagy számával, a minőre nélkülözhetetlen szüksége van egy pártnak, mely a hivatalos nyomással és megfélemlítéssel szemben másra nem támaszkodhatik, mint meggyőződésének tiszta igazságára.

Most azonban elvbarátaink támogatást és a törvényes védelemben segítséget kapnak pártunk országos képviselőitől, kik tapasztalatukkal és éberségükkel a szervezkedést erőssé, a választási mozgalmat gyorsá és sikeressé tehetik. Csatakat kiállott katonák azok, megtanultak küzdeni, hadsereket vezetni és mint a nemzeti fórum bajnokainak módjukban áll az esetleges törvénytelen ségek megtartására erélyes lépéseket tenni.

Ezzel a segítséggel erős összetartás mellett reméljük, hogy a december 4-iki választás pártunk diadalával fog végződni, s a püchó-illavai kerület néppártja egy férfit küld a parlamentbe, a ki díszre lesz az ország törvényhozásának, büszkesége a kerületnek, mely őt bizalmára méltatta. Fac sit Deus!

Keresztény népszövetség.

Rakovszky ezen eszméjét örömmel üdvözölték elvtársaink az egész hazában. Cikkét, melyet e tárgyról irt megértette mindenki és magáévá tette a célt, melyet ezen néppárt és rendíthetetlen férfi elérni akar. Bebizonyította, hogy szíven viseli az elhagyatott, az üldözött szegény nép sorsát, ki bizonyára hálával lesz iránta eltelve, hogy védelmére kel.

Nincs a józan keresztény polgárok közt senki, a ki ne dicsérné a nagy horderejű eszmét, a ki tagja nem akarna lenni a Népszövetségnek és a ki Isten áldását ne kérné annak sikeres működésére.

Mit akar Rakovszky?

Azt, hogy a keresztény magyarok, kik hitök-höz és hazájukhoz rendületlenül ragaszkodnak

széli terebélyes hársfák picinyek voltak még. Éppen a te korodban lehettem. Gondtalanul éltem napjaimat, mint a tölgyes nesztelen méhén megszületett őzgidá. Nem ismertem bánatot — rózsásnak láttam az egész világot. Kedvesen, vigan folyt az életem, mint a kertünk alján csobogó esermely kristály-tiszta habja. Jött a kikelet. Csak előtör a fűszál bármennyire tapossad, ha a tavaszi nap meleg sugára rügyet kezd duzzasztani a lombtalan ágon.

Az én szívembe is beleosont a tavaszi kikelet... éreztem melegét, éreztem a változást, de lényét, miben létét megfejteni nem tudtam.

Valami édesbús fájdalom hálóta be lelke-met... gondolatom bármerre is tereltem, csak egy irányba szállt, oda a domb mögötti kastélyba... a suhogó platánok alá, hol pár nappal előtte oly szépeket csevegett nekem a szomszédék Bélája, hogy belekábultam esengő szavába.

Gyöngös a leányszív, édes gyermekem, egy hamiskás tekintet, egy-két cifra szó s le van győzve, hálóba kerül. Rámegy a lépre, mint a gyanutlan madár.

Én is hittem, szentnek tartottam a férfiak szavát, rám is borult az igézet teljes hatalmával, nem tudtam menekedni Bela képétől.

Midőn kiültem holdvilágos estén a boglászák

alatti nyírlócára s ott messze csármában elpanaszolta az éj dalosa szívének keserveit, lelke-m fölzokogott boldogságában a csengő dalfoszlányban, a lombok közt suttogó enyhe szellő hangjában — ráismertem az ő szavára, gondolatom elkalandozott hozzá... közvetlen közelébe s szívem megnyugtató, hogy ő is gondol rám... Titkos sóhajomat rábíztam a szellő szárnyára, az meglegyint az ő lázas, égő arcát s elmondja neki mindazt, mit elárulni magam képtelen voltam.

Egy forró nyári délutánon újra eljött hozzánk Szívem földobogott. Nem bírtam tekintetét, azt a perzselő, igéző szemet. Láttam, éreztem, kiolvastam minden szavából, hogy lelkeben viharok dühnek, hogy rabja lett a titkos érzelemnek, mint én magam.

Midőn alábukott a nap a magas nyárfák mögé s egy kis alkonyi, hűvös lehellet életet öntött az eltikkadtt pagonyba, ott hagytuk a házat szüleim, Irma a fogadott leány s mi ketten, hogy bolyongjunk egyet a dombok aljában.

Fiatalok voltunk, egy megfejthetetlen vágy is kergetett bennünket, elhagytuk a társaságot, csak Irma követett messziről.

Egy-két elejtett szó volt egész társalgásunk, csak dobogó szívünk s révedező tekintetünk beszélt...

Befordultam a csalitba vezető kacskaringós uton. Összerezentem.

— Bela, várjuk be a többieket, egyedül vagyunk!

— Talán fél tőlem? Gondolom erre okot nem nyújtottam soha!

Óh, ha belátna most szívem legrejtettebb zugába, látná azt az örjítő örömet, melyet érezek most, hogy így egyedül lehetünk... Régióta hordozok lelkemben egy titkot, mely hogy boldoggá, vagy szerencsétlenné tesz-e nem tudom. Mióta megismertem nincs nyugodt szívem... Ábrándokat hajszolok... lehoznám az ég csillagait, hogy meggyőzzem azon magasztos érzelmekről, melyek tanyát vertek ebben az őszinte szívben... itt Isten szabad ege alatt...

Léptek zaja riasztotta föl. Utánunk jöttek a többiek.

Mit is akart még szólni? Óh édes gyermekem majd összerokadtam az édes sejtelmek sulya alatt. Tudtam, hogy lelkeink összeforrnak, éreztem a láthatatlan szálak erejét, melyek hálót fontak a két ifjú szív köré.

Nem tudom kiolvasták-e jó szüleim lázas, kipirult arcából azon heves csatát, mely e percben keblemben dült... remegtem, hogy szívem hangos dobogása elárulja mélységes titkomat...

kik szeretettel vannak eltelve hasonló sorsú polgártársaik iránt, szövetkezzenek, egy családot képezzenek, melynek élén gondviselő atyák fognak állani. Ezek törődni fognak a nagy család minden tagjával és védelmére kelnek a mikor s a hányszor szüksége lesz arra.

Találkoznék egy keresztény polgár, a ki nem akarna a Népszövetség tagja lenni? Akadna-e egy is, a ki a maga és felebarátja érdekében ne hozná meg azt a kis áldozatot?

Nem! Ilyen fásult keblű egy sem lesz! Annyi szeretet minden keresztény magyar szívében lakozik. Bizonyítja ezt az a tapasztalat, hogy Rakovszky nemes eszméjét szét magasztalják és így keresztül viteleért kiki megteszi a magáét. Hogy is ne! Hisz az a szegény és sanyargatott polgárok javára lesz.

Mindenki tudja, hogy a szegény nép milyen viszonyok közt tengeti életét. A lehető legrosszabbak azok. Nemesak nélkülöz, hanem védelmet sem talál s így csaknem idegen saját otthonában. Vajjon ki törődik a szegény polgárral, kivált, ha néppárti az? Ki nyújt neki segítséget, mikor rászorul? Ki érez iránta részvétet, mikor szerencsétlen, mikor a hatóságok üldözik, mikor lelkiismeretlen emberek polgári jogaitól, a lelketlen uszorások és végrehajtók vagyonától megpróbálják? Senki! Ah, ezt közülünk mindenki tapasztalhatta! Mi legjobban tudjuk, mily igénytelenek és védtelenek vagyunk a hatalmi tulajdonságokkal, a lelkiismeretlen és ellenséges szándéku basákkal és a rabló uszorásokkal szemben. *Védetlen féreghez hasonlítottunk, melyet akárki agyon-tapos, szabadon, bünhődés és megtorlás nélkül.* S ép ez az elhagyottság, ez a kimondhatatlan gyengeség buzdít és kényszerít arra, hogy szövetkezzünk. A hányan csak vagyunk és a hányan csak keresztényeknek és magyaroknak valljuk magunkat, lépünk be a Népszövetségbe. Az lesz a mi erős várunk, a mi védelmünk. Ez fogja kényszeríteni mind azokat, a kik gyűlölnék, üldöznék, zaklatnak, zsarolnak bennünket; a kik a törvényt lábba tapossák, az igazságságnak szeméit bekötik és állásukkal visszaélnék, hogy a törvénytelenekkel szakítsanak és bennünket oly bánásmódban részesítsenek, a minőt megérdemelnek azok a polgárok, kik kötelességeiket hiven teljesítik.

Hisz, mi idézte elő az iparos, a földmives és a munkás nép végtelen nyomorát? Egyedül az, hogy senki sem törődött vele. Magára volt hagyatva. Tettek vele a mit akartak és most is azt teszik. Igaz, hogy a szegény ember is talál védelmet — pénzért. Csak hogy minden kicsi-

ségért ügyvéd után futkosni mégis csak sok pénzbe kerül, holott a ki tagja lesz a Népszövetségnek, biztos lehet, hogy sem a jegyző, sem a szolgabíró, sem a végrehajtó, sem az uszorás és más „népbarátok“ nem fognak vele oly igazságtalanul és embertelenül bánni mint eddig, mert a Népszövetség vezeterei az üldözött és a sanyargatott védelmére kelnek.

A mindennapi élet száz és száz alkalmat nyújt a tagnak, hogy vagy tanácsért, vagy védelemért a vezetőséghez forduljon. És megkapja azt kevés költséggel. Így pl. adás-vevésnél, hagyatéknál, végrehajtásnál, kölcsönöknél, biztosításoknál, részletfizetésnél, adóügyben (miután sok helyen az adót kenyők-kedvők szerint vetik ki és hajtják be) szerződések-, kötelezvények- és váltóknál, tagosításoknál, a választók összeírásánál, a választásoknál, a felebbezéseknel stb. stb. minduntalan tanácsra és védelemre van szüksége az embernek, csak hogy az igazság sok pénzbe kerül és számtalan esetben nem kapja meg a ki keresi. Ellenben a Népszövetség az elvállalt ügyet lelkiismeretesen és olesón végzi el.

Már ebből is láthatni, mennyi előny fog a Népszövetségből annak tagjaira háramlani. Ép azért erősen hiszem, hogy minden igaz keresztény, a ki csak teheti, tagja leend a Népszövetségnek. Föl kell világosítani erről a népet. Egy-két hírlapi cikk nem elegendő erre. A Népszövetségről folyton kell írni és beszélni. Tegye meg ezt mindenki, a ki ért hozzá. Különösen tegyek meg azt a néppárti képviselők beszámolóik alkalmával. Ideje, hogy a vezetőség értekezletet tartson. Állítsa össze az alapszabályokat. Bocsásson ki aláírási íveket, hogy a Népszövetség minél előbb megkezdhesse áldásos működését. Nem szabad az eszmét elfojtani, hanem élesíteni, hadd lekesüljön érte minden keresztény magyar. Nem szabad a kedvező alkalmat elszalasztani. Égető szükség van a Népszövetségre.

Tudjuk, hogy a Népszövetségnek sok ellensége lesz a liberális táborban, mert látniok kell, hogy a néppárt az elhagyatott és üldözött szegény népet ezzel meghódította, s ez a szeretetet azzal fogja viszonzni, hogy még rendületlenebb hive leend pártunknak. Csak hogy az irigy és boszszuálló kolompokok támadásaitól nem ijedünk meg.

Föl tehát keresztény véreim! Vállvetve dolgozzunk azon, hogy a Népszövetség mielőbb megalakuljon! Mindenki gyűjtsön tagokat! Ne legyen egy se, ki nem akarna magán és felebarátján segíteni! Egy korona értékű keresztényi szeretet olyannak a szívében is legyen meg, a ki a Népszövetség védelmét és tanácsát soha sem

fogja igénybe venni. Kell, hogy legyen bevehetően erőségünk, honnan az álnok és gonosz lelkű ellenségeink minden támadását győzelmesen visszaverjük.

Minden igaz keresztény legyen tagja a Népszövetségnek. N-i.

Ujdonságok.

Egyházmegyei hírek. *Kapsz János* kis-gradnai plebánus megkapta a baáni plebániát, *Simoncsics János* szoblahói ideigl. adminisztrátor pedig a szoblahóit. — *Soltész Péter* nemszói segédlelkész ideiglenes plebánus-helyettesnek kildetett Kis-Gradnára.

Megyei hírek. Winkler Kálmán vármegyei alszámvevő, a ki egy éves önkéntesi katonai szolgálattételre bevonult és a vármegye által 1 évi időtartamra szabadságoltatott, most a hadkötelekből végleg elbocsátatván, vármegyei szolgálatát újból elfoglalta.

A nyitramegyei Ellenzék tagjai közé újabban beléptek: Dr. Csernoch János, Dr. Ernst Sándor, Dr. Kovács Pál, Dr. Major Ferenc és Meszleny Pál országgyűlési képviselők. Ezzel most már a vármegye néppárti képviselői mindnyájan tagjai a Nyitramegyei Ellenzéknek. A díszes gárdát örömmel üdvözljük társaságunk első soraiban és azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy derék képviselőink, a mint az elveinket osztják, törekvéseinkkel rokonszenveznek, úgy küzdelmekben is támogassanak minket. A további csatlakozásokat lapunk szerkesztőségénél kérjük bejelenteni.

Egy községi bíró kitüntetése. Ő felsége Csiffáry Imre Nemes-Pann község 94 éves agg bírájának volt 48-as honvédnek a koronás érdemkeresztet adományozta.

A nyitrai kath. kör műkedvelői előadása. A kath. kör vigalmi bizottsága Nyitraváros közönségének a mostani holt idény alatt is szórakozást nyújtani óhajtván, f. hó 26-án — szerdán — a vármegyei nemzeti színházban jótékony célú műkedvelői előadást rendez. Két vídámabb jelenet az életből kerül színpadra, melyeket a kör lelkes fiatalsága fog előadni. Mindkét darab a szórakoztatásra felette alkalmas. És a próbák után itélve, ahol a szereplők nagy lelkesedést és kiváló ügyességet tanúsítanak, valóban élvezetes estére van kilátás. Miért is a közönség figyelmét ez uton is felhívjuk, hogy tekintettel a nagy érdeklődésre, mely ezen előadás iránt jelentkezik, a jegyek megváltásáról idejekorán gondoskodjék. — Műsor: I. „Szelkakas“. Vigjáték I. felvonásban. Személyek: Sziklár Péter nyug. ezredes Chmielovszky József úr. Klára, neje Scherk Irma úrhölgy. Piroška, Feri gyermekeik

Eljött. Képzelted örömetem.

Százszorta jobban megszerettem, mert nyílt tanúsága volt ez önfeláldozó, nemes szeretetének.

Eszeveszett gyorsasággal rohantak a percek, pedig megállítani szerettem volna a napot, hogy végtelen időnkig tanuja legyen a szerető szív boldogságának.

Még csöpörgött az eső, midőn elindult.

Kikisértem a tornácküszöbig, tovább nem engedett, nedves a föld, áthülök...

Eltűnt a park bokrai között, de még egyszer vizzatekintett, búcsút intett.

Nem állhattam ellent, nem győzhettem le magam, úgy hajszoit a lelkem, menjek utána s vessek még egy pillantást a távozó után.

Kerültem a zajt, kitertem az elfonnyadt levélnek, nehogy zöreje elárulja gyöngésememet.

A galagonya bokrok tájáról beszédfoszlányait hozta felém a lengő szél... Megálltam... hallgattam... lestem minden szavát...

-- Hazug vagy — hangzott a szó — ármanyos lelked összetörte szívemet... esküdtél üdvösségre, hogy szeretsz s most látom, mily álnok a hited... félredobsz hitványul — őt szereted!

— Irmám! üdvöm, mindenem, csak ennyire ismersz? Ujra és újra esküszöm, hogy tied e

— Menjetez csak gyermekek Irmával előre, mi lassan utánatok jövünk.

Mintha csak megsejtették volna óhajomat, kedvesebbet nem is indítványozhattak.

Elindultunk. Irma velünk jött, csokorba fűzte a nyíló vadvirágot, mintha ügyet se vetett volna ránk.

Versenyt siettünk a sziklás ágyában csobogva hömpölygő csermelyvel, ez csevegett-csacsogott andalító hangon helyettünk.

Jó messzire a falutól, ott hol a mély szakadék kezdődik, melybe nagy zajjal, neszszel lebukik a patak vize sűrű bokrokban nyílt a vadrózsa finomszirmu virága. Gondoltam jól illik majd fehér lepkeruhához.

Irma messze volt még — a bokrok eltakartak szemem elől. Oda nyultam szakadékra hajló rózsaaág után, hogy letépjem a fészlő, kis bimbót.

— Az Istenért lebukik — fölkiált Bela, átkarolt, fölemelt és csókot nyomott homlokomra...

Az első csók volt édes gyermekem. Elöttem elborult a világ, odakaptam homlokomhoz, hideg volt... márvány hideg... éreztem, hogy lelkem lángolt s mégis jéghideg futott a végig remegő testemet.

— Bela, mit csinált...? kérdém őt reszkette... többet nem szólhattam.

— Ne rója föl bűnül édes mindenem, mikor oly végtelenül, oly kimondhatatlanul szerettem...

Ő szeret! Kábító, örjítő gondolat volt ez édes gyermekem, úgy csegett e rövid szó felém, mint egy legfőnségesebb zenei akkord, ha vissza nem tart erős önuralmam nyakába borulok s boldogságomban fölzokogva feléje tudtam volna kiáltani: Béla, az övé vagyok, lelkeink fölismer-ték egymást.

Tovább nem folytatom. A boldogságot csak érezni lehet s nem elmondani. Én voltam a legboldogabb teremtese a földnek. Rózsásnak láttam az egész világot.

A napok multak s gyors mulásukkal boldogságom is nőtt.

Béla gyakran átjött s én alig vártam már a percet, hogy újra láthassam. Befészkelte magát szívembe, lelkembe egész lényembe, ott settenkedett mosolygó képe szüntelenül ábrándjaim, álmaim titkos honában.

Őszi, borongó nap volt, épen mint a mai. Permetezett, szitált az aprószemű eső. Nem hittem, hogy eljön. S mégis... mégis... őh az igaz szeretet nem ismer akadályt, végig gázol magán az életen is, áldozatul dobja ha kell önmagát is.

Vaymár Ilonka úrhölgy, Bedekovits Lajos úr, Kenessey Ilon Neugebauer Pisti úrhölgy, Fehér Gabi Feitscher Oszkár úr, Gábor bácsi kertész Gyurky Ferenc úr, Juci unokája Neugebauer Janka úrhölgy. (Történi Sziklay falusi kastélyában). — II. Mendelsohn: „Rondo Capriccioso.“ Zongora solo, előadja: Sztraka Pius, zeneakadémikus. — III. „Elefánt“. Vigjáték 1 felvonásban. Személyek: Berczy Jenő huszárcapitány Bokross Iván úr, Ilona, neje Belak Juliska úrhölgy, Kendy Lőrinc, nagybátyja Szita László úr, Etelka, leánya Jakubovich Lujza úrhölgy, Darnay Béla Belak Vince úr Gyuri, inas Berczél Lihan Jenő úr, Lidi, szobaleány Berczinel Neugebauer Janka úrhölgy. (Történi Berczy házában egy vidéki városban). — Jegyek válthatók Huszár István könyvkereskedésében és este a pénztárnál. Hely-árak a színlapon jelezve.

Figyelmeztetés. A nyitrai oltáregylet-hez tartozó főkegyelvek t. vezetői figyelmeztetnek, hogy a templomok segélyezése iránti kérényeket az egylet elnöknőjére címezve f. hó végéig az igazgatóhoz küldjék be.

A „Nyitrai Katholikus Kőművelés” művelődési és segélyező-egylete november 30-án, vasárnap délután 3 órakor az egylet helyiségében (Vármegyeház-tér 8. sz. a.) V. rendes évi közgyűlést tartja. Az egylet múlt évi bevételre 3640 kor. 88. fillért tett, vagyona pedig 5459 koronára rug.

Időnkint és általában. A helybeli bánffy-liberális lap, az „Ellenőr“ ráfogta a másik liberális lapra, a „Ny.-Közöny“-re, hogy az időnkint hülye. A „Közöny“ meg csak a múlt november 9. számában azzal vágta vissza, hogy az „E-r“ nem időnkint, hanem általában hülye. Most a többi közt azt is beszéli a fáma, hogy a két liberális lapot egyesíteni akarják, de még azzal nincsenek tisztában, vajjon az új lap a szabadelvű terminológia szerint időnkint lesz-e, vagy pedig „csak“ általában...

Pályázat. Nyitrai megye kezelése alatt álló Nécsey Mihály-féle családi ösztöndíj alapítványának egy leánynevelési ösztöndíj-állomása megüresedett. Ezen ösztöndíj élvezetere való jogosultság feltételei: 1. Az alapító fítestvéreitől, u. m. Nécsey Endre, János és Józseftől fi- vagy női ágon való leszármazás. 2. Az 5-ik életév betöltése. A kérények dr. Nécsey Mihály verebélyi ügyvédhez f. év december 31-éig benyújtandók.

Missiók. Benyács István ocsadncai újonnan kinevezett lelkész az egyházmegyei hatóság-tól engedélyt kért, hogy a Jézus-társaság tagjai a plebania területen december hó folyamán misstőt tarthassanak. Az egyházmegyei hatóság természetesen a legnagyobb örömmel megadta az engedélyt s mi is üdvözöljük a missiót tartó atyákat a dioecesis területen s kívánjuk, hogy folytatása is legyen a felvidék buzgó népénél.

A vármegyei pénztár megszűnése. Markhot Gyula alispán legújabbán útasítja a köz-

szív minden dobbanásával... ne higgy a külsőnek, melyet vele szemben színlélek, csak azért teszem, hogy téged lássalak.

Bela hangja volt.

Minden szava törzsúrás volt összeomló lelkemnek. Tudtam volna fölkiáltani, mint a halálra sebzett vad, hogy kinom szavára, iszonyu jajsza-vamra összeroskadt volna a szürke, nehéz égboltozat.

Meghallottam halálos ítéletemet, annak ajkáról, kit életemnél is jobban szerettem, kihez kötődött boldogságom, reményem, mindenem. Köszoborként megmerevedve álltam, a kimondhatlan kinok keresztül-kasul cikázták zokogó lelkemet.

A festett, képzelt eden kapui bezáródtak előttem örökre.

Ne zokogj édes gyermekem. Mi haszna ha ki is sirnád lelkedet. Állok a férfi szív, hűséget esküszik... elbolondít... játszik a női szívekkel.

Ne higgy neki, hazug minden szava, hamis tekintete örül neki, ha halójába kerít s azután kikacag...

Elhallgatott... csönd, nyomasztó csönd borult a kised hajlékra, csak a kandalló üszke pattogott s a megeredt eső sustorgott a lehullott lombon...

Sötét szárnyaival leszállott az éj... elborította a kietlen tájat s a megtört, zokogó szívet.

ségeket, hogy miután a vármegyei központi és gyámpénztár 1902. évi december hó 31-én működését beszünteti, ennélfogva a vármegyei központi és a gyámpénztár teendői a nyitrai állampénztárra (adóhivatalra), a vármegyei számvevőség teendői pedig a kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőségre ruháztatnak át: ennélfogva az említett naptól kezdve, a vármegyei pénztár és a számvevőség eddigi ügykörére vonatkozó beadványt és hivatalos levelezést a kir. állampénztárhoz, illetőleg a királyi pénzügyigazgatóságokhoz rendelt számvevőséghez kell címezni. Mindazokat a járulékokat, melyek eddig a vármegye alispánjához, illetőleg a vármegyei pénztárba voltak beszállítandók, úgyszintén a közvetlen adófizetők által befizetendő járulékokat 1903. évi január hó 1-től kezdve, a nyitrai kir. állampénztárba kell szállítani. Azok a pénzüsszegek, melyeket a vármegye alispánja egyes felek részére, a vármegyei központi pénztárnál 1902. évi dec. hó 31-éig kiutaltványozott, 1903. évi január hó 1-étől kezdve, a nyitrai kir. adóhivatalnál vehetők fel. Végül közhírré teszi azt is, hogy a vármegye székhelyén levő kir. adóhivatal a vármegyei pénztárak átvetelével járó munkálatok miatt a jövő évi jan. hó 1-étől 15-éig a közönség részére csak délelőtt 8—12 óráig lesz nyitva.

Birtok-vásárlás. Polónyi Géza budapesti ügyvéd és alsó-köröskényi birtokos e héten megvette a Kozmovszky-fele 400 holdas birtokot Gergelyfalun. A birtok felelőszében a Kozmovszky család és felelőszében özvegy Pánczkykné tulajdona volt. Polónyi az 1903-ik évi őszől kezdve úgy az alsó-köröskényi, mint gergelyfalvi birtokait saját kezelésébe veszi át. — Ezzel kapcsolatosan arról is értesítenek minket, hogy az új birtokos f. hó 16-án és 17-én néhány budapesti vendéggel és fiaival Alsó-Köröskényben tartózkodott, mely alkalommal több iskolás-gyermekeket magához hívott, és meggyőződve a magyar nyelvben tett előmeneteléről, valamennyit bőkezűen megjutalmazta. Ha általában örülünk a magyar középosztály vagyoni gyarapodásának, ilyen jótékony, humanus örömszüti családok vagyoni tőrfoglalása kétszeres örömtünkre szolgál.

Börtönvizsgálat. A vármegyei közigazgatási bizottság börtönvizsgáló küldöttsége Dr. Kramolin Viktor főispán vezetése alatt f. hó 22-én délelőtt a nyitrai fogház börtönhelyiségeiben vizsgálatot tartott, ez alkalommal minden a legnagyobb rendben találtatott, a főispán úgy a törvényszéki orvosnak, valamint a főügyésznek is teljes elismerését fejezte ki. Az ételeket, melyeket a főispán a vizsgálat alkalmával megízelt, kifogástalanoknak találta.

Breznóbánya új plebanosa. Miután Breznóbánya szab. kir. város patronátusa az ottani megüresedett plebániára való pályázat-hirdetéstől számított négy hónap alatt elmulasztotta a plebanusi állást betölteni, hanem a helyett a fölött folyt a harc és per, ki válaszson: a képviselőtestület kath. tagjai, vagy a közgyűlés egyeteme. Rimely Károly dr. megyés püspök a rá háramlott jogával élve, *Matunák* Mihályt, korponai felsőnépiskolai igazgatót, a Honti Múzeum-Társulat titkárát s a Szent-István-Társulat Tud. és Irod. Osztályának tagját, lapunk munkatársát, kinek különben is nagy többsége volt a választók között, kinevezte Breznóbánya plebanosává. (Tevekeny s vármegyei történeti múltjának oly nagy szeregalommal művelő barátunkat ezen kitüntetés alkalmából szívünk mélyéből üdvözöljük. Szerk.)

A vágallyei kath. alapítványi uradalom számtartóságát a közoktatásügyi miniszter beszüntette. Ezen hivatal teendőinek végzésével a Budapestben 1903. január 1-ével felállítandó központi számtartóságot bírta meg.

Tót fordító a miniszteri sajtóirodában. Esterházy János gróf „A szláv aramlatok és hazánk.“ című tanulmányában szemérettel a kormányra, hogy a nemzetiségi sajtó igazgatását nem kíséri eber figyelemmel. Személyes tapasztalata alapján konstatálja, hogy a miniszterelnöki sajtóirodában alkalmazott egyetlen tót újságfordító más oly munkákkal volt megbízva, melyek őt a tót lapok figyelemmel kísérésetől egészen elvonták és hogy július hónapban egyáltalában nem volt tót fordító az említett irodában. Esterházy grófnak ezen észrevételét erősen kihegyezte a kormány ellen és az országgyűlésen felhozta Pichler képviselő, kinek ezen vádjára Szell Kálmán miniszterelnök színikszzerű, mélyégesen rejtjelmes feleletet adott. Kijelentette ugyanis, hogy neki igenis van tót fordítója a sajtóirodában, de a ki ezt megakarja tudni, annak utána kell ám járni. — Arany

igazság, a ki meg akar győződni valamely dologról, járjon utána. Csak azt nem vagyunk képesek kioskodni a miniszterelnöki válaszból, hogy ha az ember a miniszterelnöki sajtóiroda tót fordítójának utána jár, tényleg rea talál-e ott a rendeltetési helyén? Mert ime Esterházy gróf utána járt és kénytelen konstatálni, hogy az a fordító vagy mással foglalkozott és nem azzal, a mivel kellett volna, vagy pedig egyáltalában nem volt ott. — Nagy mester Szell Kálmán, az Esterházy által konstatált tényre szemben védekezve, olyasmint mondott, a mi igaz, de mi az Esterházy igazságát sem rontja le. A parlamenti rubilistikában a miniszterelnök régen túlszárnyalta a legfurfangosabb ellenzéki szónokokat. Ha megbukik, felesaphat szélsőbaloldali tigrisnek.

A püchói választási mozgalom a képviselőházban. Az a rendszer, melyet Trencsénvármegyében a Bánffy-éra alatt Szalavszky honosított meg, a most megindult püchó-illavai választási mozgalom alatt ismét élenk működésben van. Látszik, hogy a perifériákban a törvény, jog és igazság uralma nem tud feleledni, vagy talán nem is uralkodott Trencsénvármegyében a törvény emberemlékezet óta, azért volt ott oly könnyű Szalavszkynak a Bánffy-fele rendszert kipusztíthatatlanul meggyökereztetni. A jogtalan hatósági beavatkozásnak eklatans példája tartja most izgatottságban a püchói kerület választó-polgárait. A Kaas Ivor bárót kísérő képviselőket nem engedik beszélni, így Szkalán a hatósági közeg Löffler szolgabíró dr. Ernst Sándor képviselőt szólás-jogában megakadályozta. Az eset a képviselőházban is szóba került, Rakovszky István interpellálta meg a miniszterelnököt hatalmas vádbeszed kíséretében, melylyel jól megmosta a trencsénvármegyei főispán fejét. — Nagyon jól tette, hogy interpellációját a főispán ellen hegyezte ki. Mert a hol a vármegye feje komolyan és erőlesen törekszik arra, hogy a vármegyét a törvény, jog és igazság szellemében kormányozza, ott ki van zárva a lehetősége annak, hogy egy hatósági közeg az ő ellenőrző tisztét éppen akkor használja fel jogtalanúságok elkövetésére, a mikor minden egyes mozzanatot, mely a kerületben felmerül, figyelemmel kíséri az egész ország. Osztrólczyk főispán úr tulajdonítsa magának, ha a törvényhozás szíve előtt úgy állítatik oda, mint a ki a vármegyében a jogrendet megteremtteni nem tudja, vagy nem akarja. Szell Kálmán az interpellációra kielégítő választ adott, majd meglátjuk, elég hosszú-e a keze arra, hogy Trencsénvármegyében is elérje azokat, a kik a régi rendszer jogtiprasaitól semmiképp sem tudnak elszokni.

Árlejtés. Nyitrai vármegye közigazgatási és gyámhatósági hivatalai által az 1903. évben szükséglegű irodai szerek, fűtő és világító anyag, továbbá 1 tisztű huszár, 12 tisztű hajdu, 4 őrhajdu, 19 hivataloszóla öltözékekből álló szükségletek szállítására folyó évi december hó 10-én délelőtt 10 órakor a vármegyei székház nagytermében nyilvános árlejtés fog megtartatni. Minden csoportba külön teendő zárt ajánlatok 10% bánatpenzzel ellátva az alispánnál f. évi december hó 9. délutáni 5 óráig benyújtandók. A szállításokra vonatkozó feltételek a vármegye főszámvevőjénél a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Nemes-Pann község postahivatala ügyében a kereskedelmi miniszter úgy ítézkedett, hogy miután a tervbe vett posta fenntartása évente 866 koronába kerülne, a várható bevétel pedig csak 190 koronára tehető, a postahivatal felállítását csak akkor engedélyezi, ha a mutatkozó 676 korona évi különbözet fedezését a község 10 éven át magára vállalja.

Méregfog. Mióta a néppárt az ő nagy-szabású szociális politikáját a törvényhozási törekvések és feladatok sorába beiktatta, és mióta a programjuk alappontjaira nézve konzervatív irányú agráriusok a gazdasági kérdéseket szőnyegre hozták, a liberális kormány kénytelennek érzi magát a társadalmi és gazdasági bajok orvoslásával foglalkozni. De úgy tesz, mint az az orvos, a ki vágni nem mer, mert vagy nem ért a műtéthez, vagy mert anyagi érdekből nem akarja előmozdítani a beteg teljes meggyógyulását. A kivándorlásról szóló törvényjavaslat magában véve nagyon üdvös alkotása lehetne szociális és gazdasági politikánkunk, ha a kormány a javaslat szerkesztésénél nem játszott volna a tudatlan, vagy önző orvos szerepét. Hisszük, hogy inkább önzésből, mint tudatlanságból vonakodott és most is vonakodik a kormány befoglalni e javaslatba olyan intézkedéseket, melyekkel a kivándorlásból származó bajokat gyökeresen lehetne orvosolni. Ilyen intézkedés lenne az, ha a kivándorlás korlátozása

azokra is kiterjeszhetnék, a kik egyetemlegesen vállalt kötelezettség címén tartozásban vannak és a kik szerződészerű kötelezettségen alapuló munkát vállaltak. A szövetkezetek érdeke multhatatlannul kívánja, hogy ezek az intézkedések a javaslatba felvetessenek. Amde nincs remény arra, hogy a kormány ezekkel az intézkedésekkel kibővíti a javaslatot, mert annyira a kedvében jár a merkantilizmusnak, hogy annak sürgetésére egy veszedelmes méregfogat illesztett be a javaslatba a *magánügynöki intézményt*. E szerint a kivándorlás ügyeit szabad lesz magánügynököknek is foglalkozniok, a kik közvetlenül fogják az ügyet az állami hatóság, úgyszintén a hajózási vállalat és a kivándorló között. Első tekintetre nyilvánvaló, hogy ezzel az ügygel főképp a merkantilizmus ismert alakjai fognak foglalkozni, mert abból pompásan jövedelmező üzletet lehet majd csinálni. Ezeknek a magánügynököknek bizonyára nem az lesz a gondjuk, hogy a népet a könnyelmű csábításoktól megóvják, ellenkezőleg maguk fognak csábítani, mert az nekik per centeket fog hozni. Ezzel a méregfoggal a kormány az egész kivándorlási javaslatot megrontotta, a népre nézve a régi veszedelmek kőrfészkevé tette. Mondja még valaki, hogy a liberalizmus nemzetmentő politikát folytat!

A néppárt és a panszlávizmus.

A kik egyéb okosabb eszmével foglalkozni képelenek, folyton gyanúsítják a néppártot, hogy paktál a nemzetiségekkel. S éppen a néppárt az, mely a túlnyomó többségre a legmagyarabb képviselőket küldi a parlamentbe. Nyitra vármegyének 6 néppárti képviselője között *négy egy kukkot sem tud tótól*, s ezek Horváth Dezső Vágvecse, dr. Kovách Pál Ersekújvár, dr. Major Ferenc Zámbockert és Meszlényi Pál Galgóc képviselője. Most a puchói tiszta tót kerületben fellépett b. Kaas Ivor szintén egy szót sem tud tótól, és bizunk a kerület néppárti lelkes vezetőiben, hogy diadalra jut; s mégis a néppártot ócsárolják nemzetiségi velleitása miatt. De hát logikát hiába keresnénk azoknál, a kiket elvakít a gyűlölet és szenvedély. Azoknál éppen olyan logikus az, hogy most egy zsidó dominálta kerületben azzal dolgozzanak Kaas ellen, hogy ő zsidó és nem Kaasnak, hanem Haasnak hívják.

Hamis forintok. Ólomból kitűnően utánzott egyforintosok forognak Farkasdon a nép között. 1877 évszámmal vannak ellátva. Jó volna kitudni, hol van a fabrikájuk.

Itt a tél. A Vág Farkasdonál és feljebb hetfőn kezdett zajlani, e hó 20-án már csak nem egészen befagyott s így a közlekedés megszűnt. „Isten hozzád” ismét pár hónapig Ersekújvár! írja lapunk egy farkasdi barátja. Nehány dereglve alaposan megrakodva is benne veszett a farkasdi nép nem csekély fájalmára. — A Nyitra-völgy felső részéből is értesítenek bennünket, hogy ott nov. 18. óta állandóan a R. hőmérő 10.° hideget mutat. A kisebb patakok vizei mind befagytak. A szántóföldeken a munka teljesen szünetel, pedig az által, hogy a nyáron át minden később beérett, mint más években, a gazdák nagyon visszamaradtak az őszi szántással, különösen pedig az őszi vetéssel. A hol pedig a magot elvetették, ott a 10 foknyi hideg az epen csirázni kezdő szemet teljesen tönkretesz. Legrosszabbul jártak azonban a cukorrépa termelők. Mondják, hogy csak a diószegi cukorgyár számára szállító termelőknek még mintegy 3000 holdon termelt cukorrépájuk ott a szántóföldeken kiasatlanul befagyott. Óriási kár ez a kis gazdák számára, mert a ki nem ázott répa nagyobb részben az ő tulajdonukat képezi, pedig az árát még tavál ősszel előlegképen beszédtek és el is költötték.

Óvakodjunk a repülő golyóktól.

A 14. honvéd gyalogezred folyó hó 28-án reggel 6 órától kezdődőleg Darázs köz-ég és a 220 m. ponttal jelzett magaslát között céllovást rendez. Főlöirány: Kajsa község Pleska + 452. A lakosság figyelmeztetik, hogy az említett napon a löirányban való tartózkodás vagy járkálástól — miután az életveszélylyel jár — óvakodjék.

A csacai ker. terményárú-raktár

felügyelő-bizottsága az árúraktár cselekvő állapotát, vagyoni helyzetet és egyéni forgalmat kitűntető kimutatását közli: 1. 1901. év november 5-én átvett cselekvő állapot 9941 korona 24 fillér. 2. 1902. év november 5-én kimutatott cselekvő állapot leltár szeriut 10108 kor. 80 fil. 3. 1901. év nov. 5-től 1902. nov. 5-ig az árúraktár jövedelmezett 2196 kor. 30 fillért. 4. 1901. év nov. 5-től

1902. nov. 5-ig az árúraktár fentartásának költségei (üzletvezető fizetése, lakbér, adó, biztosítás, iroda-átalány stb.) 2028 kor. 74 fil. 5. 1901. nov. 5-től 1902. nov. 5-ig tiszta nyereség 167 kor. 56 fil. 6. Az árúraktár egész évi forgalma 30180 kor. 47 fil. 7. 1902. nov. 5-től 1903. nov. 5-ig az árúraktár fentartási költségeire előirányoztatott 1651 korona 44 fillér.

Jó fogás. A nyitrai rendőrség egy egész tolvaj konzorciumot fogott el e het folyamán Pospisil József, Balasinszky Mihály, Kovács Béla, Zajác József, Valasek Béla, Puts Horvát István, ifj. Paukert János nagyobb részt munkanélküli csavargókat, a kikre eddig vagy 40 betörési és lopási eset bizonyult be, átkísértettek az ügyészséghez.

A cukorrépa-termelés vidékünk kisebb gazdáit már hosszabb idő óta nyomorgatja, de az ez évi csapás sokakat koldusbotra fog juttatni. A kisebb gazdák maguk is belátják, hogy a répanak nagyobb mennyiségben való termesztése által, mint a hogyan azt a váltó-gazdaság rendszere megengedi, tönkre teszi földeiket, mert ma-holnap a kiszűpölyözött földeken már sem répa, sem pedig gabona nem fog teremni. Mégis mikor a tél elején a gyárosok képviselői ismét az előleggel kezdik őket csalogatni, a kisebb gazdák, mert rá vannak szorulva, ismét majdnem mind lépve mennek. Hozzájárul, hogy a répa átvétele, azaz a mázsálás ellen is sok a panasz. A tavarnoki és a diószegi gyár kartelbe léptek, a minek az a következménye, hogy a drágán termelt répanak az árát ők szabják meg — legalább a kisebb gazdáknál — nem a termelők állapítják meg, hogy melyik gyár számára fognak termelni, hanem a gyárosok. Mindezen visszás állapotok következtében a cukorgyárak valóságos átkai lesznek vidékünk mezőgazdaságának. Helyesebben tenné a nép, ha a tömegesen termelt cukorrépa helyett inkább a krumpli és a kukorica-termelésre menne át; mert a míg a cukorrépa-magot néha háromszor is kell vetni, a míg sikerül és sokszor nem is sikerül, a szántó-föld üresen marad, addig a krumpli és a kukorica minden évben terem, igaz egy évben kevesebb, más évben több, de *biztosan* terem. A cukorrépat hadd termeljék a nagybirtokosok, a kik szántó-földeiket gőzekével mélyen felszántván, a földet ki nem szűpölyözzák és így fényes termést hoz. Mindez iránt a népet kioktatni a lelkészeknek és a gazdasági egyesületeknek volna hivatásuk. Így nagyban hozzájárulnának a gazdasági krízis enyhítéséhez.

Tűzesetek. Tót-Sóókon e hó 12-én Valkó József ottani gazda tulajdonát képező takarmánykaszal égett el, a kár 860 koronára rúg. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen. — Ratkóczon gyufával játszó gyermekek felgyújtották Basovszky Mihály gazda szalma-kaszát. Biztosítva nem volt, a kár 180 korona — A trencsénmegyei Öved (Jasztrabje) és Piechó községekben a f. hó 16-án dühöngött tűzvész majdnem az egész községet elhamvasztotta; — Povinán pedig egy ottani gazda, Dadaj Ádám fából épült háza teljesen porrá égett. — Galgóczen a Kovács-utcában f. hó 19-én delélt tűz keletkezett, a mely 4 házat hamvasztott el, a tűz keletkezésének oka ismeretlen.

Phylloxera-zár. A földművelésügyi minister a nyitrai szőlőszeti és borászati felügyelőség jelentése folytán a Bajmocska (galgóci) és és Tardoskéd (ersekújvári) járás közsegnek szőlőt zár alá helyezette.

A közönség köréből.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Bizonyítvány.

Alólírt csináltatott Dorosinyi János nagytapolcsányi fiatal műasztalos által a nagytapolcsányi róm. kath. templomban Szent Antal tiszteletére felállított kápolnába: egy oltárt, két padot s egy új ajtót, — és e munkát ő pontosan a kitűzött időre, kemény s száraz tölgyfából; művésziesen kifaragva, 1368 korona értékben, általános megelégedésünkre kiállította: miért is fentnevezett Dorosinyi János urat mindenkinek, a kinek ily munkára szüksége volna, a legjobb lelkiismerettel ajánlhatom.

Nagy-Tapolcsány, 1902. nov. 2-án.

Szecsányi Vilmos,
c. kanonok, esperes plebános.

Irodalom.

Acsády történetéről folytatólag.

II.

Acsády, úgylátszik, a magyar történetírás Jókaija. Szellemes, de felületes; jó elbeszélő, de rossz történetíró. S amint Jókai szertelen fantáziájával egész a képtelenségig viszi jellemeit s hihetetlen alakokat alkot műveiben, úgy Acsády is, könnyed tollal, csakúgy hánja-veti a történeti tényeket, melyek sohasem léteztek, vagy nem úgy történtek, amint ő mondja.

Megvesztegető mindkettőnél a toll varázsa. De még Jókainak az ő lélektani képtelenségeit könnyen megbocsátjuk, mert hisz ő regényeket ír és csak mulattatni akar; nem bocsáthatjuk meg Acsádynak a tévedéseket, ha még oly kedvesen adja is azokat elő, mert ő a történetíró komoly szerepében áll előttünk, akinek nem igazat írni nem szabad.

Már a II. füzetében — mint láttuk — furcsa dolgokat ír össze sz. Istvánról, a királyság felállításáról és István király egyházi intézkedéseinek jogalapjáról.

A III. füzetben ugyanígy vagyunk vele, halomra beszéli el sz. Istvánnak további vallási, közigazgatási, meg katonai intézkedéseit, a nép rétegek osztályozásait, kellemesen vonzó modorban, úgy hogy a történelembe jól be nem avatott észre sem veszi, hogy megint egy sarkalatos történetferditést követ el, természetesen ismét a nemzet-szervező kath. egyházzal szemben, és pedig az annak királyilag adományozott birtok jogi természetét illetőleg.

Először is, bár sokszor tér rá a III. füzetében, nem okosodik ki az ember az ő előadása után, hogy hogyan volt nálunk a birtok felosztva sz. István alatt. Itt-ott gyaníttatja, hogy jól tudja, agyon is beszéli az embert, de a történelmileg tisztán álló dolgot nem mondja el világosan, mert akkor az alább ismertetendő ferditést nem követhetné el.

T. i. István király átvette a nyugat intézményeit, de a hűbérrendszert nem, hanem érvényben volt a Várszerződés 2-ik pontja: a mit közös erővel szereznek, azon mindnyájan osztoznak. Az elfoglalt hazai terület, mint szállásbirtok tehát a vezér és a honfoglaló nemzetiségek közt volt felosztva, mindenkinek megvolt a maga földje, melyen gazdálkodott, előbb a törzsek szerint közösen, majd ebből István óta fejlődni kezdett az egyéni birtok. Tehát ezen időben — mint Pauler mondja — megvolt Istvánnak az Árpádok családi birtoka, mondjuk: a királyi családi vagyon és a többi föld a nemzetiséké volt.

Ezen kívül ezen az elfoglalt hazai területen más birtok nem volt. És ez is milyen birtok volt a mai agrikultur állapothoz viszonyítva! A Dunántúltól, mint a rómaiak óta művelt területtől eltekintve, az ország többi része moesarakból, őserdőköl, rétségből állott, szóval — mint nálunk mondják — afféle Paflogonia volt, mely akkor megfelelt az állattenyésztő, vadász és halász nomád magyarnak, de értéke vajmi kevés volt, hiszen Acsády szerint is „a királyi jövedelmek legnagyobb része is elő marhából és terményből állt”. Ez a keveset erő hazai terület a sokszor ócsárolt szerzetesek munkája és vezetése alatt lett idővel azza, a milyennek ma ismerjük és István nem volt a mai gazdag király, valamint esztergomi palotája is csak afféle faházikó volt.

Ha pedig így állott a dolog a magyar földbirtokkal s annak a felosztásával sz. István korában, mekkora elferdítése a történelemnek már ezen időben, tehát sz. István korában: államjóságról, koronabirtokról beszélni s már ide oly speciest a vagyonnak becsempészni, a mely csak Nagy Lajos ideje körül, tehát vagy négy századdal később kezdett nálunk fejlődni?

Valamint ezt a szót: állam s a velejáró fogalmat csak vagy száz éve hogy ismerjük, úgy az államjóság is csak későbbi alkotmányjogi fejlődésünknek a folyománya, a mit a valódi történetírónak, aki nem csinálja, hanem írja a történetet, nemcsak tudni, hanem a történet megírásánál kellő szabotossággal kifejezésre is kellene juttatni.

És miért csempészi be Acsády jobb tudása ellenére ezt a histeron-proteront a sz. István korába? Azért hogy megtámadhassa a magyar kath. egyházi vagyon magánjogi természetét, ami lehet modern, de nem történeti igazság. Azt mondja és ismételten hangoztatja — a püspökegekről szólva —: „Az anyagi alapot, a fekvő vagyont a király (István) adta, ki a rengeteg államjóságból bőkezűen juttatott az egyháznak” (88. l.) Nem uram! sz. István az államjóságból semmit sem adott az egyháznak, mert ilyen jóság akkor nem létezett, hanem juttatott a saját *családi* vagyoná-

ból, mert ilyen volt neki, amint a törzseknek is volt saját földbirtokuk. És adta ezt oly elidegeníthetetlen magánbirtokul, mint más világi adományjóságokat, amilyenekkel pl. a főúri család-jaink is bírnak. Történetileg kifejtve olvashatja ezt Pauler Gyulának Árpádok történetében és dr. Günther Antalnak 1890-ben megjelent jogi monográfiájában: A kath. Vallás-Tanulmányi és Egyetemi Alapokról.

Számos más téves állításról nem is szólunk. Ha például István és munkatársai, mint Acsády (88. 109. l.) véli, modern értelemben toleránsok voltak volna, akkor, hogy csak egyet említsünk, nem akadt volna meg naiv eposzunk fejlődése, a mint azt Arany János kifejtette. Hogy pedig István pappait „valóságos hivatalnokainak nézte” volna (90. l.), ellenkezik Imre fiához intézett intelmével. S még egyet. Acsády előadásából nem tudhatjuk meg világosan, vajjon István király a vármegyei rendszert csak a saját birtokán, aféle ispánságok módjára, szervezte-e, vagy kiterjesztette egyúttal a nemzetségek birtokaira is? (92. 96. l.) pedig — mint mondja — „a nemzetségek kezén maradt föld elég” (110). Egyszer azt mondja: „az óriási államjóságokat (?) — voltak a királynak magánuradalmi is — országszerte egységes közigazgatás, királyi kezelés alá helyezte” (92. l.), tehát a nemzetségek birtokait kizárja, — másszor meg „a vármegyéek országos szervezéséről” beszél (112. l.), tehát azt a nemzetségek birtokaira is kiterjeszteni látszik. Ebben is, mint egyáltalán a szent István-kori földbirtokról szóló előadásában hiányzik a szabotosság és következetesség.

Hiába! nehéz némely embernek a vallásos középkor institutióit s azok szellemét megérteni.

Olyan tehát Acsádynak a története, mint ahogy Faludi Ferenc ingerkedve mondja az aszszonyról:

Szép ha nevet, szép mikor sír,
Szép mikor ül, szép mikor áll,
De mit használ, ha hamis?

Dr. Dudek János.

CSARNOK.

Adatok a nyitra-városi plebániák történetéhez.

Írta: Vagner József.

(Folytatás.)

22. 1649—1651. **Lóczy György.** Személyéről és ténykedéséről csak annyit tudunk, hogy 1649-ik évi április 10-én a káptalan előtt megjelenvén, Nyitra város biráját a plebánia telkén épített háznak eladásától eltiltotta. 1651. október 7-én pedig Gombkötő György városi bíró panaszképen adja elő a káptalannak, hogy Lóczy György plebános a csermányi szőlőkben termett borát, nemesi jogainak nyilvánvaló sérelmével, önkényileg lefoglaltatta. (Ny. k. ltr. 75. Prot. 18. l. — 72. Prot. 62. l.)

23. 1656—1666. **Demka Márton.**¹ A böleletet és hittudományokat a nagyszombati egyetemen jeles eredménnyel befejezván, utóbbiakból borostyánossá avatott fel. Egyházi pályájának kezdete ismeretlen; de már 1656-ban nyitra-városi plebános volt, hol 13 évig buzgón munkálkodván, — kanonoki javadalmat nyert. Gróf Pálffy Tamás püspök és országos korlátnok Demka Márton tágaskörű tudományát, valamint egyházi és világi ügyek elintézésére kiváló képességét felismervén, oldalkanonkjává nevezte ki, minek következtében gyakran több hónapon át Bécsben lakott; ezenkívül pedig más nagyfontosságú ügyekkel, például a jászói egyházi javak felügyeletével bízott meg. 1682-ik évben Nyitramegye Vagujhelyen tartott közgyűlésén mint főispán-helyettes elnökölt; (Dr. Nagy Józ. i. h. 25. l.) s az 1681-iki soproni országgyűlésen mint káptalani követ volt jelen. A káptalanban 1668-ban gradnai főesperessé, majd olvasó kanonokká lépett elő, és hatvani prépost, végre püspöki helynök is volt. Munkás és áldásos életét 1691-ik évi december 25-én, vagyis nagy-karácsony napján fejezte be, s egykori hívei között sz. Jakab templomának sirboltjában temettetett el. Végrendeletében a felső városban birt házat a kövesdhegyi Boldog-Asszony templomának hagyományozta, melyet Sur-

man Márton kanonok, mint végrendeleti végrehajtó a városi előjáróság közbejöttével 208 fton adott el. (Adalékok 245—249.)

24. 1671. **Győrffy Mihály.** A theológiát mint esztergom-főmegyei növendék Nagyszombatban tanulta és 1663 december 3-án pappá szenteltetett. 1664-ik évben nagy-sallói, 1668-ban pedig verébelyi plebános lett. Még ugyanazon évben nyitrai kanonokká neveztetett ki és valószínűleg ugyanakkor a nyitra-városi hívek gondozásával is bízott meg; mert egy 1671-ik évi hivatalos jelentéséből tudjuk, hogy nem csak kanonok, hanem nyitrai plebános is volt. A káptalanban egy ideig a dekáni, utóbb pedig a székesegyházi főesperességi hivatalt viselte. Levéltári forrásaink csak 1678-ik évig említik; ez volt-e életének is utolsó esztendeje? bizonytalan. (Adal. 249.)

25. 1676. **Bertalan János.** 1675-ben mint mocsonoki plebános működött, honnan 1676-ban a nyitra-városi plebániára ment át és még ugyanazon évben a káptalan tagja lett. Minthogy 1686-ik évig utódját hiába keressük, és fel nem tehető, hogy oly nagy jelentőségű plebánia, milyen a nyitra-városi 10 éven át nem kapott volna rendes lelképástort, majdnem biztosra vehető, hogy az akkori nagy paphiány miatt lelkészi teendőit mint kanonok is folytatta. Személyére vonatkozó adataink csak 1681-ik évig terjednek; további sorsa ismeretlen. (Adalékok 257.)

26. 1686—1690. **Nagy-écsi Ravasz István.** A hittudományokat mint esztergom-főmegyei növendék a római német-magyar intézetben végezte. Hazájába visszajöven 1686-ik évi május hó 1-én nyitra-városi plebános lett, mely hivatalát mint kanonok is 1690-ik évig viselte. 1688-ban már gradnai főesperes és sz. Lászlóról címzett devolicsi apát volt. 1700-ik évben a pécsi káptalanban kanonoki javadalmat nyervén, Nyitráról távozott. Meghalt mint olvasó-kanonok és ker. sz. János pécsváradai prépostja Pécsen 1715. január 5-én (U. o. 268—271.)

27. 1691—1693. **Csongrády Ferenc.** Született 1658-ban, pappá szenteltetett 1686-ban és már a következő évben mocsonoki plebánossá neveztetett ki, onnan pedig a nyitra-városi plebániára jött, melynek birtokába 1691-ik évi május 27-én Szörényi Zsigmond, dömösi prépost, gradnai főesperes és kanonok vezette be. Alig három évi buzgó munkálkodás után ő is, mint annyi elődje, a káptalan valóságos tagja lett, hol gradnai főesperesséig lépett elő. Tevékeny életét 1706-ik évi július 27-én fejezte be. A felsővárosban birt házat, a hozzátartozó szántóföldekkel és egy zoborhegyi szőlővel együtt végrendeletileg a kövesdhegyi Boldog-Asszony templomának hagyományozta, oly kikötéssel, hogy az elősorolt ingatlanok jóvelméből a templom lelkésze, kántora és sekrestyése fizettessenek. (U. o. 274.)

28. 1694. **Lehoczky Ádám Imre.** 1689. óta az esztergom-főmegyei Sárffón volt plebános; 1694-ben pedig a nyitra-városi hívek lelki gondozásával bízott meg; de már a következő évben kanonoki stallumot kapott. Egészsége nem sokára megrendülvén, 1700-ik évben Pozsonyban keresett orvosi segílyt; azonban reményelt javulás helyett, csak halálát lelte ott. (U. o. 275.)

29. 1695—1701. **Prileszi Prileszky Miklós.** Prileszky János és Huszár Judit fia. Theologiai tanulmányait a bécsi Pázmány intézetben végezte, és mint első évi hittanuló és a szép művészetek és bölelet magistere sz. István templomában latin dicsbeszédet mondott, mely nyomtatásban is megjelent ily cím alatt: Panegyricus Neo Dato De Coelo Ter Maximo Christiano Orbis Pontifici Spiritui S. Dictus in Basilica D. Stephani P. M. sat. sat. Viennae Austriae (év nélkül.)² Bécsen 1688-ban elhagyván, az aldozári rend felvétele után nem sokára a nyitra-városi plebániára segédlelkészül küldetett. — Lehoczky Ádám eltávozása után nyitra-városi plebánossá, 1701-ben kanonokká, utóbb pedig Szent-Lélekről címzett báthmonostori apáttá neveztetett ki. A káptalanban

fokozatosan az olvasó kanonokságig jutott. Jeles szónok volt és a közügyekben is élénk részt vett. Meghalt 1730-ik évi május 6-án. Végrendeletében vagyonának nagyobb részét a trencsén-megyei haluzici plebánia-templomra hagyta, mely 1733-ik évben fel is építettett. (Adalékok, 286.)

30. 1701—1704. **Raymanus Mihály.** Trencsén és Nyitramegyében birtokos nemes család sarja. 1700-ik évben berencsi plebános volt; 1701-ben megkapta a nyitra-városi lelkészi javadalmat, melynek birtokába június 17-én Csongrády Ferenc kanonok igtatta be. Lelkészi működésének egyetlen emléke gyanánt fenmaradt egy Szörényi Zsigmond vál. traguri püspök és püspöki helynökhez intézett jelentése, melyben panaszkodik, hogy a kegyes tanító-rendiek nagy látogatottságnak örvendő tanintézetökbe a plebánia elemi iskolájába járó fiukat is befogadják, miáltal ezen iskola kiürülvén, a plebános a betegeknek szentségekkel való ellátásánál, temetéseknel és egyéb egyházi ténykedéseknél megkivánt segédkezőket nélkülözni kénytelen. A vitás ügy a piaristák válasza és a püspöki helynök intézkedése után, Mattyasovszky László püspök elé vitetett, ki azt mindakét felt megnyugtató módon döntötte el.³

Az alsó városi plebánia 1828-ik évi visitatiója szerint Raymanus Mihály, négy évi lelkészkedés után a káptalan tagja lett: „Canonicorum senatui adscriptus exstitit.” Nem tudom ugyan, milyen forrásból merítettett ezen adat; de hogy Raymanus illetékes hatóság által kinevezett és szabályszerűen beigtatott nyitrai kanonok soha sem volt, azt következő érvekkel bizonyítom:

1) A székesegyháznak ugyanazon évből — 1828 — származó, és ugyanazon püspök, — Vurum József által aláírt visitatiója az addig ismert összes nyitrai kanonokok névsorát közli, de Raymanus nevét ott hiába keressük.⁴

2) A kanonokok beigtatásáról 1695. óta megskazitás nélkül és pontosan vezetett káptalani jegyzőkönyvben Raymanus beigtatásának legcsekélyebb nyoma sincs.

3) A 18-ik század utolsó negyedeig a valóságos és tiszteletbeli kanonokok kinevezése nálunk és másutt is, az egyházmegye főpásztorának kizárólagos jogához tartozott; Raymanus tehát csakis püspökétől, Mattyasovszky Lászlótól nyerhetett érvényes kinevezést. Már pedig föltehető-e, hogy a Rakóczyak által két év óta összes püspöki és magán-javaitól megfosztott, egyházmegyeje területéről száműzött, és egyedül elhelyezett tőkéinek kama-jáiból élő egyháznagy, ismervé káptalanának, mely szintén zár alatt volt birtokait 1704-ik évi augusztus 29-én⁵ csakis hűségi eskü árán kapta vissza, sanyarú helyzetét, ugyanannak jóvelméit egy üres stallum betöltése által még inkább apasztani akarta volna? és pedig oly időben, midőn az élet- és vagyon biztonságát egyaránt fenyegető beháború még javában folyt?

(Folyt. köv.)

¹ Az alsó-városi plebánia 1828-ik évi 'Canonica Visitatiója' szerint Demka Márton 1656-ban lett nyitrai plebános, 1666-ban pedig kanonok; de ugyanazon plebánia legrégebbi anyakönyvében Csongrády Ferenc plebános és utóbb szintén kanonok nemcsak Demka halálzási napját, hanem azt is jegyezte fel, hogy lelkészi hivatalát 13 évig viselte. Minthogy a 17-ik századi plebánosok névsora igen hiányos s így biztosan meg nem határozható: valljon plebánoskodásának kezdete 3 évvel előbbre teendő, vagy mint kanonok is folytatta-e azt? újabb tévedés elkerülése céljából a 'Visitatio' éveit változtatlanul közlöm.

² Szabó-Hellebrant. Régi Magyar Könyvtár. III. 2. 3987. sz.

³ L. Horvát Sándor. Okmánytár a Piaristák nyitrai kollegiumának történetéhez 35—39 és 43—46. l.

⁴ Az egyházi vizsgálatok (Visitaciones Canonice) eredetök és rendeltetésöknél fogva egyházzjogi okiratok, melyeknek lényegéhez történelmi fejtegetések és adatok nem tartoznak; ezek csak mellékletei a munkálatnak, s a netalán azokban előforduló tévedések semmivel sem kisebbítik az okirat hitelét és tekintélyét.

⁵ Gf. Beresényi Miklós erre vonatkozó oklevelét l. Adalékok 493. l.

Sajtóhiba. A plebánosok névsorában, 11. sz. a az év: 1655. kimaradt.

TELEFON.

Farkas. Az egyik hír kényes természetű családi dolgot érint, miután lapunk ilyenekkel nem foglalkozik, mellőznünk kellett.

M. Tartozása 1902. január hó elsejétől kezdődik. Időközben jött ugyan előfizetés, de az 1901. év hátralékára iratott. Üdvözlét!

Puchóra. Az már igazán mesteri fogás, hogy báró Kaas Ivort önként a liberálisok „Isidor Haas-nak keresztelték”. Így hát a liberálisok is antiszemitaik lesznek, ha érdekek úgy kívánja. Annál jobb, ha Isidor Haas, legalább most a pncshói zsidók is szavazhatnak.

Előkelő budapesti tejgazdasági gépgyár
állandó képviselőket

keres, magas jutalék mellett.
Az ajánlatok e lap kiadóhivatalához küldendők.

A Nyitrai Iparbank mint részvény-társaság
zálogkölcson-osztálya.

Zálog-árverés

1902. december hó 9-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1902-ik évi május hó végeig ki nem váltattak vagy nem hosszabbítottak meg

f. évi december hó 9-én

a Nyitrai Iparbank termében délután 3—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vételessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitrán, 1902. november 22.

Az igazgatóság.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém Nyitra város és vidéke t. közönségének becses tudomására hozni, hogy **Nyitrán, Városház-tér 5. szám** alatt levő **Zinz J.-féle**

„EXCELSIOR”
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM

vezetését a mai napon átvettem és azt oly színvonalra emeltem, hogy az a legkényesebb igényeknek is megfelel.

Budapest, valamint a külföld nagyobb műtermében szerzett tapasztalataim alapján remélem, hogy a n. é. közönség bizalmát minél előbb megnyerem.

Ugy **egy, csoport, valamint platin (matt) képeket** minden nagyságban, továbbá **kis kép utáni nagyításokat** a legbizalmasabb kivitelben, nagyon jutányos árak mellett készítek.

Arcképek kívánatra 48 óra alatt készíttetnek.

A műterem állandóan fűtve van.

A n. érdemű közönség szives pártfogását kérve, maradok **kiváló tisztelettel**

H. Jankovits Miklós,

fényképész.

Hímző-munkákra
kiválóan alkalmas
PFÄFF-varrógépeit
ajánlja
Szlávik Konstantin Nyitra,
Piébania-utca 4.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyből gyártmányoktól, **acél alkatrészekből** állanak az utolsó csavarig.
Erős anyagok feldolgozására, mint **ipari gépek** első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló jóállást biztosítok. **Javitásokat elfogadok. Árjegyzék ingyen.**
Kiváló tisztelettel **Szlávik Konstantin,**
3-10. mechanikus, optikus.

Vértess-féle sósborszesz minden házban szükséges.

SZŐLŐOLTVÁNYOK

szokvány minőségben és európai nemes gyökeres és sima veszők mélyen leszállított áron. **Oltványok ezre 90—100 frt.** Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán, teljes jóállással. Ha a szállítmány a megrendelésnek meg nem felelne, úgy az oda- és visszazállítási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia csemeték és magvak.
Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csekély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kuleszal zárhatók. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasítás mellékeltek.** Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely niacsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanak, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek.

Diócssemeték. Kétéves, óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cim: **Érmelléki Első Szőlőoltvány-Telep**
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid. 4—20.

NYITRAI SERFŐZŐ ÉS MALÁTAGYÁRTÓ R.-TÁRSASÁG.

Meghívás.

Van szerencsénk t. részvényeseinket a folyó évi november 26-án délután 3 órakor gyárhelyiségünkben tartandó

VIII. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívni.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hovaforrditása iránti határozathozatal.
2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
3. Két igazgatósági tagnak megválasztása három évre az alapszabályok 21. §-ának értelmében és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása a jövő rendes közgyűlésig terjedő egy évi időtartamra.

Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az 1901/1902. évi mérleg, a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át, a gyár irodai helyiségeiben a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében a szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg három nappal a nyitrai iparbank pénztáránál letétesse.

A nevezett pénztár a letett részvényekről elismervényt ad, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre.

Nyitrán, 1902. évi november hó 8-án.

Az igazgatóság.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **hirneves és gyógyhatású**

valódi francia „Louis de Salignac és Társa“ COGNAC

egyedüli lerakatát Nyitra és Nyitra megye területére

AITNER FERENC ur fűszer és csemege kereskedésének adtam át,

a hol az a legelőnyösebb árban szerezhető be.

Viszontelárusítóknak kedvezmény adatik.

5-18.

Kiváló tisztelettel

Louis de Salignac és Társa, Cognac.

„Védegy.“

A római, ostendei, londoni és párisi kiállításokon aranyéremmel, díszkeresztel és díszoklevéllel kitüntetve.

FERENCZ

pálinka (sósorszesz)

Vértés gyógyszerész

használatban a leghatásosabb. — Feltétlen tisztasága következtében úgy külső, mint belső használatra mindenekelőtt legjobban alkalmas, különösen is a most annyira kedvelt gyűrűmódszerre (masszage). Kiváló sikerrel használhatók *köszvény, csúsz, meghúlések ellen, bennulások, ficamoknál, gyulladás és kelésnél, továbbá a fejbőr erősítésére, valamint a száj tisztítására; belsőleg gyomor-göres, rosszullét, fejfájás stb. ellen.* Katonáknak, vadászoknak, turistáknak, levél-

hordóknak s általában sokat gyaloglóknak nélkülözhetetlen. **Valódi** csak a mellékelt **védejeggyel.** — Egy üveg 30 fillér, 1 és 2 korona. Kapható: *gyógyszertárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.* — Nyitra: **Csernyák Rezső és Einczinger J. és társa** uraknál, Galgóc: **Rosary J. és Wertheimer Ign.** uraknál, Nagy-Szénlyban: **Fegy. Szövetkezetnél,** általában ott hol plakátok a fenti védejeggyel láthatók, valamint közvetlen:

Vértés L. Sas-gyógyszertárban, Lugoson.

Jó és olcsó órák
3 évi írásban kiállított jótállással küld magánosok részére

Konrád János
óra, arany és ezüst árak kivitelű háza
Brix 221. sz. (Csehország)

Jó nickel-remontoir-óra	3 ft 75 kr
Valódi ezüst-rem-óra	5 ft 25 kr
Valódi ezüst-lánc	1 ft 20 kr
Nickel-ébresztő óra	1 ft 75 kr

Cégem a császári és kir. sassal van kitüntetve, több kiállításon arany és ezüst érmekkel lón kitüntetve és ezekre menő elismerő levelekkel rendelkezik. (31-53)

Képes árjegyzéket bérmentve küldök ingyen.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és ajánlva. — Az üvegek felszerelése a kereskedés mintavédelmé alatt áll. — E balszam belsőleg és külsőleg használható. Ez 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a fűdőknek, a mellnek minden kóros állapotában, enyhíti a hurutot, csillapítja a váladékot, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyítja a legrosszabb bajokat. 2. Kiváló hatása van a torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a lázakat. 4. Meglehetően gyógyítja a gyomor s a bélbetegségeket és szaggatást a testben. 5. Szelíden mozdítja elő a székélést s a vér tisztulását, megtisztítja a veséket, megszabadít a buskomorságtól s a hypochondriától, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagy-zerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, odvasfogaknál és szájröthadások s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a fejbőrférgést, a száznak s a gyomornak bűzét. 7. Külsőleg csodálatos gyógyhatással bír a sebekre, új és régi forradásokra, orbánc, kiütés, varrak, megfagyott s megegetett tagokra, rüh, fekély s bőrduzzadás és repedés stb. esetében, megszünteti a fejfájást, zúgást, szaggatást, köszvényt, fülzúgalmat stb. Ügyeljünk mindig pontosan az itt látható zöld apáca védjegyre. Hamisítástól legjobban megóv az, ha közvetlenül tőlem, gyáramból rendelnek eredeti szab. cartonokban. Ausztria s postaalomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 K. Bosznia és Herzegovina részére 400 K. Kevesebb nem küldetik széjjel. Szétküldés előrefizetés v. előleg beküldése mellett.

Miért szenved ön? Holott mindenféle és fajta, még oly régi sebre biztos gyógyulást talál és majdnem mindig elkerüli a fájdalmas és veszélyes operálást, valamint amputálást

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi Czentifolia-kenőcs

használatánál rendkívül jó hatású a sebek gyógyulásánál, valamint a fájdalmak enyhítésénél utolérhetetlen. A valódi czentifolium kenőcs alkalmazható a gyermekágyasok rossz természetű mellbajainál, szoptatók mell keményedése, a tej elapadásának, az orbáncnak eseteiben, továbbá mindenféle régi servek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak és csontpedéseknek, vágás, szúrás, lövés és ütés által előidézett sebeknél; az idegen testek, pl. üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál, mindenféle dagaszt, kinövés, képződmény, karbunkulus és ráknál, végre pokolvar, körömféreg, körömgüvely, a lábunk járásközben történt kisebesülése, fagyás és égetés okozta sebek, a betegek és gyermekek fekvés általi kisebesülése, torokdagaszt, meggyült vér, fülzúgás stb. stb. esetében. — A szállítást kizárólag az összeg előre küldése mellett eszközöztetik. Két tégely csomagolással, postaszállítással díjjal együtt 3 K 50 fillér. Számos eredeti bizonyítvány rendelkezésre áll. Arra kérek mindenkit, hogy óvakodjék a hatásméltó hamisítások vesésétől s arra ügyeljen, hogy a tégelybe be van-e az apáca védjeggyel és céggel: **Thierry (Adolf) Limited** győgytára az „*Orangyalhoz*“ Pregradában, égetve.

Ezen gyógyhatásukban felülmúlhatlan két szer nemcsak a romlásnak nincs kitéve, sőt ellenkezőleg, minél régebb, annál értékesebb és határozottabb, nem árt sem a fagy, sem a forróság, tehát minden évszakban használhatók. Majdnem minden esetben segítenek és eredményteljárnak legalább az orvos érkeztéig, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy hasonló feldíszelt érték és hatásméltó ügynevezett pótszereket venni, melyekért a pénzt haszontalanul dobják ki, hanem mindig ezen rég kipróbált olcsó és megbízható, emellett teljesen ártalmatlan világhírű szereket kell használni, melyeknek minden családban az eshetőségekre készletben kellene lenni. Hol olyant nem kapunk, mely a valódiság minden jelét magáa viseli, rendeljük meg egyszerűen direkte és címezzük:

Thierry (Adolf) Limited „Orangyal-gyógyszertár“ Pregrada

(Kohitsch-Sauerbrunn mellett.)

Közp. raktár Budapesten TÖRÖK J. — Zágrábban MITTELBACH S. — Bécsben BRADY L. győgytárakban.

(33-52)

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kaintot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kén-savas káli tartalommal,

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kén-savas káli tartalommal,

Kovasavas kálit

(dohánytrágyázásra), továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Ré z g á l i c o t (98-99%)

elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.